

Az új lepke-katalogus.

Irta A. Aigner Lajos.

A palaeartikus lepkék katalogusa, melyet *Staudinger* és *Wocke* 1860-ban adott ki első ízben, 1871-ben jelent meg második kiadásban. Azóta folyton annyi új fajt és fajváltozatot fedeztek fel, a palaeartikus zóna határait is mind messzebbre tolták, úgy hogy ama mérvadóvá vált katalogusnak újabb kiadása már a 80-as években kívánatosnak látszott. A többszöri felszólalás folytán Dr. *Staudinger* O. 1892-ben nyilvánosan ki is jelentette, hogy a harmadik kiadás legközelebb meg fog jelenni. Daczára annak s a számtalan újabb sürgetéseknek egyre késett a várva-várt új kiadás, és talán nem is létesült volna még egyhamar, ha az átdolgozás, pótlás és kiegészítés nehéz munkájára oly kiváló erő, mint a jeles bécsi lepkész Dr. *Rebel* H. nem vállalkozik. Neki köszönhető, hogy az új kiadás, melynek kéziratát *Staudinger*, halála előtt legnagyobbreszt még felülvizsgált, egyáltalában létesült es már néhány hónap mulva meg is jelenik.

Előrelátható volt, hogy a régi kiadásban követett elavult rendszer, a tudományos kutatások tekintetbe vételével tetemesen változni fog es hogy a palaeartikus zónának Labradorra, Alaskára, Közép- és Dél-Khina, es egész Japánra való kiterjesztése számos új nemmel kell gyarapítsa az új kiadást.

Ebben nem is csalatkoztunk. *Staudinger* egyik barátjának volt alkalma a kéziratot s a kinyomatott íveket áttekinteni. Szerinte az új katalogus is a Papilionidákat helyezi a rendszer élére, bővítve a *Sericinus*, *Luehdorfia* és *Hypermnestra* nemmel, úgy hogy az előbbi m. e. 40 faj és fajváltozat helyett most 100 van felsorolva. A Pieridáknál megmarad a genus *Aporia*, *Pieris*, *Zegris* és *Colias*, új: *Teracolus* (*Idmais* helyett), *Catopsilia*, *Leptidia*, *Euchloë* (*Anthocharis* helyett) és *Gonopteryx* (*Rhodocera* helyett); a fajok száma m. e. 90-ről m. e. 230-ra emelkedett. A harmadik nagy csoportot képezik a hátrább került Lycaenidák

Rovartani Lapok. 1901. február hó.

helyében a Nymphalidák, mely csoport immár a *Charaxes*- és *Apatura*-genust is felöleli és három alosztályban (*Nymphalinae*, *Danainae* és *Satyrinae*) a következő sorrendben álló genusokat foglalja magában, úgymint: *Charaxes*, *Hypolimnas*, *Apatura*, *Thurleypis*, *Limenitis*, *Neptis*, *Pyrameis*, *Vanessa*, *Polygonia*, *Junonia*, *Araschnia*, *Melitaea*, *Argynnis*, *Danais*, *Melanargia*, *Erebia*, *Oeneis*, *Satyrus*, *Yphthima*, *Pararge*, *Lethe*, *Aphantopus*, *Epinephele*, *Coenonympha*, *Triphysa*. A fajok száma 300-ról 820-ra emelkedett.

A következő 4. csoport: *Libytheidae*, egy genussal: *Libythea*; az ötödik csoport: *Erycinidae*, két genussal: *Nemeobius* és az új *Polycaena*.

Ezek után következnek hatodik helyen a Lycaenidák számos (12) új genussal és a *Polyommatus*-genus megszüntetésével; a sorrend ez: *Rapala*, *Laeosopis*, *Satsuma*, *Niphauda*, *Thecla*, *Callophrys*, *Zephyrus*, *Thestor*, *Chrysophanus*, *Cigaritis*, *Hypolycaena*, *Folans*, *Lampides*, *Chilades*, *Lycaena*, *Lycaniris*. A fajok száma csaknem megkétszereződött, vagyis 190 helyett 340-at tesz ki.

Még ennél is nagyobb felforgatás történt a Hesperidák (7.) csoportjában, a melyben a *Spilothyris*, *Syrichthus*, *Nisoniades*, *Carterocephalus* és *Cyclopides*-genus megszüntetése mellett a következő genusok szerepelnek: *Heteropterus*, *Pamphila*, *Adophaea*, *Augiades*, *Parnara*, *Ismene*, *Achalarus*, *Satarupa*, *Daimio*, *Carcharias*, *Hesperia*, *Acromachus* és *Thraeos*, vagyis 13 nem közül 12 az új. A fajok száma 120, a régi 60-hoz képest. Egészben véve pedig a nappali lepkefajok száma 456-ról 710-re, a fajváltozatóké 333-ról 1030-ra emelkedett.

A 8. csoportot képezik a Sphingidák, élükön az *Acherontia*-nemmel, melyhez sorakozik: *Smerinthus*, *Dilina*, *Ampelophaga*, *Daphnis*, *Sphinx*, *Protoparce*, *Hyloicus*, *Kentrochrysalis*, *Dolbina*, *Sphingalus*, *Deilephila*, *Chaerocampa*, *Metopsilus*, *Cinogon*, *Pterogon*, *Macroglossa*, *Hemaris* és *Thyrus* 106 fajjal (előbb 48), mivel a Zygaenidák, Sesiidák, Thyrididák, Heterogynidák és Syntomidák hátrább kerültek.

Az előbb mint Bombycidák összefoglalt genusok teljesen eltérő módon vannak elrendezve, a *Bombycidae*-csoport 3 nemné zsugorodott össze. *Bombyx quercus* a Lasiocampák, a *Lasiocampa quercifolia* pedig a Gastropachák közé került. A régi Bombycidák immár következő csoportokat képeznek:

9. *Nolodontidae*: *Cerura*, *Dicranura*, *Stauropus*, *Cnethodonta*, *Exaereta*, *Fentonia*, *Hoplites*, *Uropia*, *Urodonta*, *Lopho-*

cosma, *Nerice*, *Gluphisia*, *Drymonia*, *Pheosia*, *Hupodonta*, *Microphalera*, *Notodonta*, *Semidonta*, *Allodonta*, *Spatalia*, *Leucodonta*, *Ochostigma*, *Odontosia*, *Lophontosia*, *Lophopteryx*, *Regmatophila*, *Pteroma*, *Pterostoma*, *Ptilophora*, *Himeropteryx*, *Phalerodonta*, *Natata*, *Phalera*, *Pygaera* és *Pygopteryx* (28 új nem) mintegy 130 fajjal.

10. *Thaumetopaeda*: *Thaumetopaea*, az előbbi búcsúspohók, 6 fajjal és 4 fajváltozattal.

11. *Lymantriidae*: *Hypogymna*, *Orgyia*, *Dasorgyia*, *Cifuna*, *Dasychira*, *Numenes*, *Euproctis*, *Porthesia*, *Laelia*, *Arctorais*, *Stipnotia*, *Lymantria*, *Ocneria*, *Ocnerogyia* és *Albarracina*, mintegy 100 fajjal.

12. *Lasiocampidae*: *Chondrostega*, *Melacosoma*, *Trichnira*, *Poecilocampa*, *Eriogaster*, *Lasiocampa*, *Macromotriche*, *Selenephrea*, *Epicnaptera*, *Gastropacha*, *Odonestis*, *Dendrolimus*, *Pachypasa*, *Paralebeda*, *Taragama* és *Pyrosis*, mintegy 100 fajjal és fajváltozattal.

13. *Endromiidae*: *Endromis* egy fajjal s egy fajváltozattal.

14. *Lemoniidae*: *Lemonia* (előbb *Crateronyx*) 7 fajjal és 2 fajváltozattal.

15. *Saturniidae*: *Actias*, *Graellsia*, *Antherea*, *Caligula*, *Rhodinia*, *Perisomena*, *Saturnia*, *Mirina* és *Aglia*, 30 fajjal és fajváltozattal.

16. *Brahmeidae*: *Brahmea*, 3 fajjal.

17. *Bombycidae*: *Dailatana*, *Oberthürria* és *Rodontia* egy-egy fajjal.

18. *Drepanidae*: *Oreta*, *Drepana*, *Spica* és *Cilix* 16 faj és varietással.

19. *Callidulidae*: *Pterodectu* egy fajjal.

Az utolsó, 20 csoport: *Thyrididae*: *Thyris*, *Strigina*, *Rhodoneura*, 6 fajjal. Az előbbi Bombycidák most 430 fajjal vannak képviselve. Számos oly genus-csoport, melyet előbb ide soroztak, hátrább van téve; ilyenek kivált a Psychidák, Cossidák és Hepialidák, melyek alighanem a Microlepidopterák sorába kerültek.

A Noctuidák nagy csoportja számos nagyobb családra van felosztva: *Acronyctinae*, *Trifinae* stb., melyekhez igen számos új nem, faj és varietás sorakozik, s ugyanaz történt bizonyára a Geometridáknál és Microlepidopteráknál is.

Egyébiránt hiába keresnök a szokásos felosztást Macro- és Microlepidopterák, Rhopalocerák és Heterocerák szerint, valamint az utóbbiak alosztályait: Sphingidae, Bombycidae, Noctuidae és

Geometridae. Mind ezen válaszfalak halomra dőltek: egyik csoport követi a másikat, egyik lepke olyan értékű mint a másik.

Az egyes fajoknál citatum dolgában csak a legszükségesebbek vannak felhozva, a számtalan aberratio felemlítése elmaradt, és csak azok a fajváltozatok vannak felsorolva, a melyek állandóan vagy gyakrabban fordulnak elő, a mesterséges aberratiók és hybridák pedig teljesen mellőzve vannak, és méltán, mert azoknak ugyancsak kar külön nevet adni.

Ha az új rendszeren végig tekintünk, egyrészt tisztelet, másrészt pedig bizonyos borzongatás érzete vesz erőt rajtunk — tisztelet a szerzők és kivált Dr. Rebel iránt azért az óriási munkáért, melyet ezen mű körül kifejtett, — borzongás pedig, ha arra gondolunk, mennyi fáradságába fog kerülni az új század lepkészeinek, míg az új rendszerben annyira-mennyire tájékozódnak és a számtalan új névvel némileg megismerkednek, míg gyűjteményüket az új catalogus szerint rendezik, — a mely előre láthatólag évtizedekre ép oly mérvadó lesz, mint az előbbi kiadás volt, — és míg a tömerdek új fajt, melylyel faunakörünk gyarapodott, meg is szerzik.

Az entomologiai oktatás Amerikában.

Irta Krécsy Béla.

A kártékony rovarok talán sehol az egész világon nem okoznak oly nagy és érzékeny károkat, mint Észak-Amerikában: de viszont nem is fordulnak sehol a kártékony rovarok ismeretére s irtására oly kiváló gondot s oly tömérdek péhzt mint éppen az Egyesült Államokban. Nem ritkák az idegen világrészekbe küldött expedíciók, melyek célja: megismerni az odaváló hasznos, vagyis a kártékony rovarokat pusztító rovarokat, hogy bentük az azok ellen való védekezésben segítő csapatokat neveljenek odahaza, a hol már alig bírnak velük, daczára annak hogy számos rovar-tani megfigyelő és kísérleti állomást tartanak fenn es különféle tanintezeteikben a képzelhető legalaposabb oktatást szerezhetik a rovar-tani ismeretekben azok, kik azokkal behatóbban foglalkozni óhajtanak. A legkiválóbb amerikai egyetemeken gyakran külön tanszerek allanak fenn kizárólag az entomologia részére. Peldának csak a nagyhírű Harvard egyetemet említem meg (tanár: H. A. Hagen) s a szinten híres Cornell egyetemet (tanár: J. H. Comstock) stb.

Jelen alkalommal csak a gazdasági akadémiákon szokasos entomologiai oktatásról kívánok némi tájékoztatást nyújtani azáltal,